

YAVUZ BAHADIROĞLU

ERDEM HİKÂYELERİ

KİM DEMİŞ
FEDA
KÂRLIK
ZOR DİYE?

YAVUZ BAHADIROĞLU

resimleyen
ibrahim çiftçi

Genel Yayın Yönetmeni → Emel Nermin Temel
Editör → Ayşenur Dikmen
Kapak ve Sayfa Tasarımı → Cemile Kocaer
ISBN → 978-605-131-330-6
Yayınçı Sertifika No → I2403
Baskı Tarihi → Mart 2019
Baskı → Çınar Matbaacılık ve Yayıncılık
San. Tic. Ltd. Şti.
Adres: Yüzyıl Mah. Matbaacılar Cad.
Ata Han No: 34 Kat 5
Bağcılar - İstanbul / Türkiye
Matbaa Sertifika No: I2683

Sanayi Cad. Bilge Sok. No: 4, 34196 Yenibosna-Bahçelievler/
İstanbul
Tel : (0212) 551 32 25 Faks : (0212) 551 26 59
www.nesilcocuk.com bilgi@nesilcocuk.com

© Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince bu eserin yayın hakkı
Nesil Basım Yayın Gida Tic. ve San. A.Ş.'ye aittir.
İzinsiz, kısmen ya da tamamen çoğaltılpayımlanamaz.

TEXNOLOJİ AİLƏ

Lalə çox şikayətçi idi. Axşamlar heç kim bir-biri ilə söhbət etmirdi. Anası toxumaqla məşğul olmayı da dayandırmışdı. Halbuki əvvəllər anası qardaşı ilə ona necə də yaxşı sviter, şərf, papaq və s. toxuyurdu. Cürbəcür, rəngbərəng...

İndi isə mobil telefonunu əlindən yerə qoymurdu. Elə bil telefona yapmışdı! Daim rəfiqələri ilə danışır, mesaj yazır və ya internetdəki yemək reseptlərinə baxırdı.

Beş yaşlı qardaşına da tez-tələsik kiçik bir oyun kompüteri alınmışdı. Bunun səbəbi isə uşağın səssiz olmasına təmin etmək idi. Anası və atası qardaşının yarış maşınları ilə oynadığı vaxt çıxardığı səslərə dözə bilmirdilər. Halbuki Lalə bu cür oyunlar oynayanda qardaşına tamaşa etməyi sevirdi. İndi bütün oyuncuqları yiğisdirib tozlu zirzəmiyə qoymuşdular.

Qaldı ki Lalənin atası, elə bil mütaliə etməyi unutmuşdu. Əvvəllər işdən gələn kimi divana uzanıb sadəcə mütaliə ilə məşğul olurdu. Qəzet, dərgi və kitab alırdı. İndi isə işdən gələn kimi yenə də divana uzanır, amma bu dəfə əlində oxuyacaq heç nə olmurdu. Nə oxuyurdu, nə də danışındı. Sadəcə olaraq susması üçün vaxtaşını Zaurun üzünə baxırdı. Evdə tam sakinliyin hökm sürməyini istəyirdi. Çünkü böyük ekranal televizorda baxdığı seriallar və matçlar daha “önəmliydi”...

Lalə diqqət edərək təəssüf hissi ilə özünün də digərlərindən fərqli olmadığını gördü. Atası kimi o da əvvəllər dayanmadan kitab oxuyurdu. Soruşa-çaq çoxlu sualları olurdu. Valideynləri

ilə söhbət eləmək ona böyük zövq verirdi. Artıq bu zövq yox idi. Olsa da ata-anası ona cavab vermirdi.

Axşam olanda otaqda birlikdə oturmaq vaxtı da seriallara görə tənzimlənirdi. Yemək yeyəndə də, ev tapşırığını hazırlayanda da, futbol olanda da açıq olurdu... Televizorun sönüllü olduğu bir an yox idi.

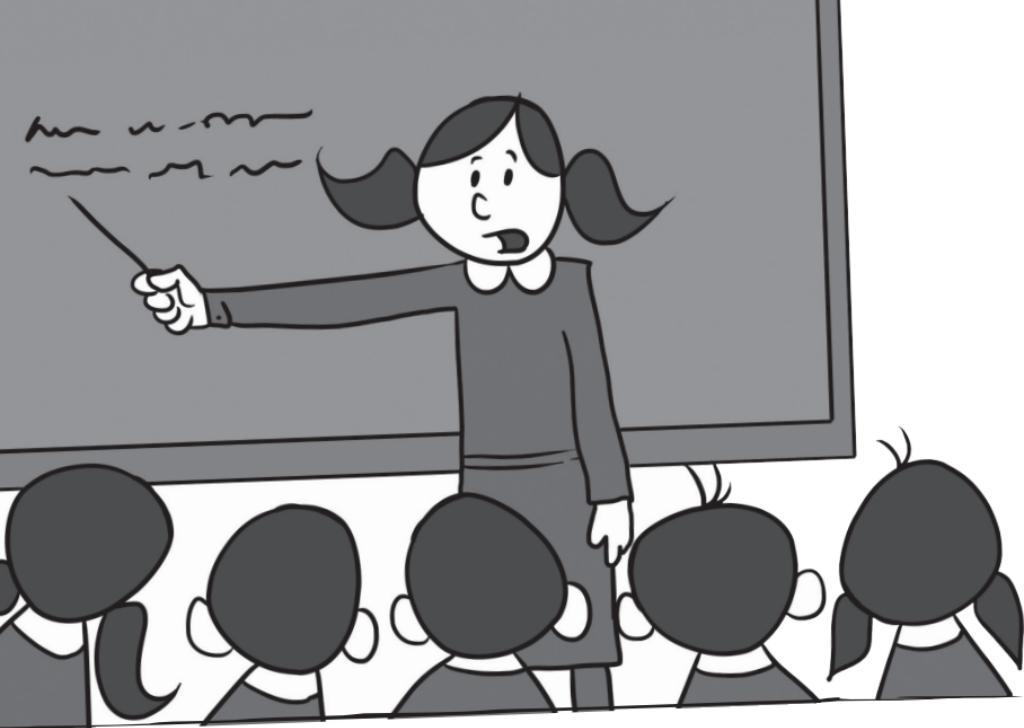
“Həyatımız dəyişildi” deyə Lalə öz-özünə fikirləşdi. Artıq öz ailəsini tanıya bilmirdi. Bütün axşamı televizora baxmaq bəs eləmirmiş kimi, səhər yeməyini yeyəndə də süfrədə serialların müzakirəsi gedirdi.

Hətta Lalə yatsı namazını qıldıqdan sonra əllərini açıb belə dua etmişdi:

- Allahım! Anamı mobil telefondan, atamı televizordan, qardaşımı da kompüter oyunlarından xilas et.

Bir gün Media savadlılığı dərsi üçün hazırladığı təqdimatda evdəki vəziyyətdən bəhs eləmişdi.

- Madam ki ailələrimiz yaxşı yetişməyimizi istəyir, televizorda

olan verilişlərə və seriallara müəy-yən saatlarda baxmalıdırlar. Bizi məlumatlandırmaq üçün daha çox vaxt sərf etməlidirlər. Misal üçün nə ölkəmizi, nə mədəniyyətimizi, nə də mədəniyyətimizin mənbələrini yaxşı bilirik. Amma reallıqda olmayan serial obrazlarını isə əzbərdən tanıyırıq. Hətta hər birini ailəmizin bir fərdi kimi görürük. Bəzən fikirləşirəm ki, görəsən, anamla atam bizi çox istəyir, yoxsa onları? Çünkü bütün günü onlar barədə danışdıqları halda bizimlə kəlmə də kəsmirlər.

Məsələn, atam qatılı qovan polisə, "tut onu", – deyir...

Anam isə uşaqlarından ayrı düşmüş qadın barədə, “Yazlıq qadın, başına gəlməyən iş qalmadı”, – deyir...

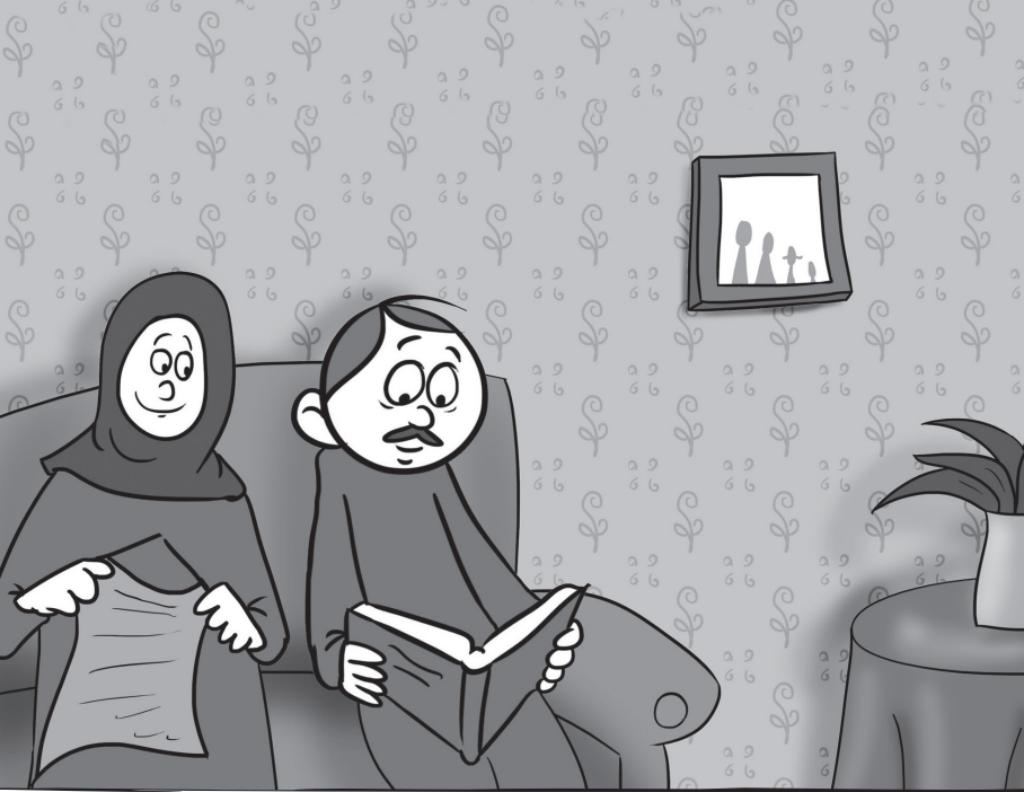
Ötən gün serialın obrazlarından biri ssenariyə görə xəstələnmişdi. Axşam atam evə qayğıdan kimi nə desə yaxşıdır?

“Narahat olmayın, sağalacaq”.

Sən demə işlədiyi şirkətin müdürü bu serialı xarici kanallardan birində izləyibmiş atam da ondan öyrənib.

O günü valideynlərim arasında həmin söhbət olanda çox kədərlənmişdim. Çünkü həmin gün mən də xəstə idim. Fikirləşirdim ki, atam qapıdan girən kimi, əvvəllər olduğu kimi, mənim səhhətimlə maraqlanacaq. Halbuki serialdakı obraza görə daha çox narahat olmuşdu. Mənim xəstəliyimi yox, onun xəstəliyini araşdırmışdı. Gerçəkdən qəlbim sınmış və üzülmüşdüm.

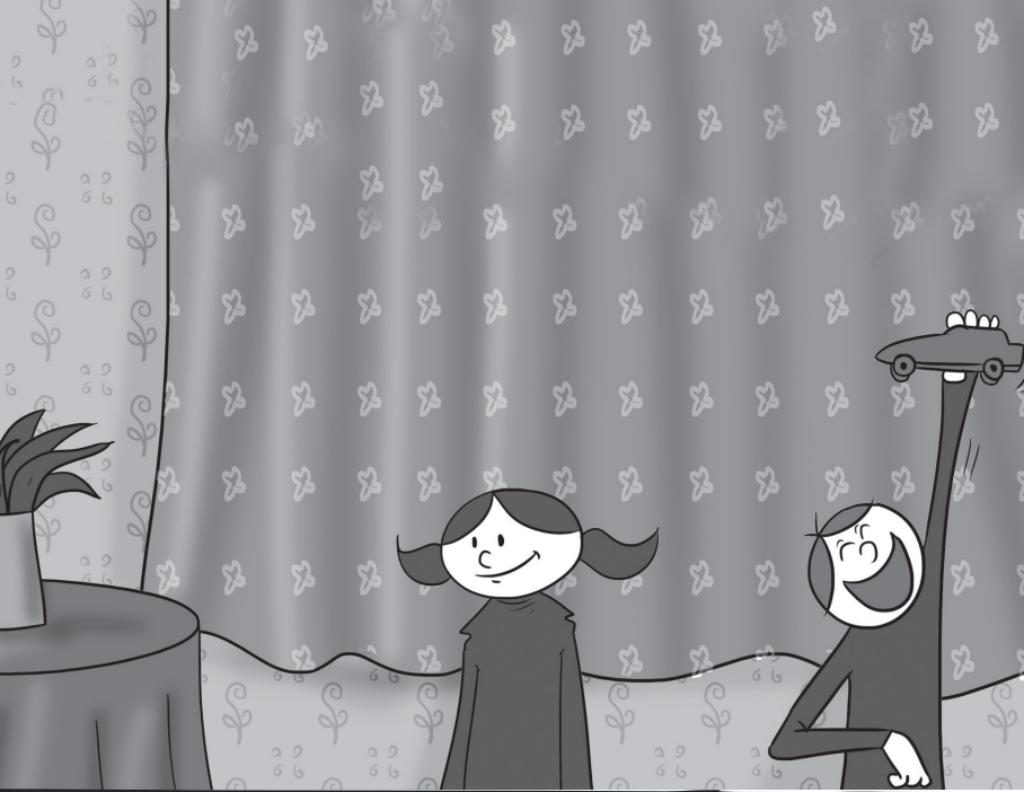
Lalə o dərsdən sonra qərara gəldi ki, seriallarda nə qədər mənfi qəhrəmanlar varsa, onlara oxşamaq istədiyini deyəcəkdi. Elə o andan planını həyata keçirmək üçün işə başladı.

Həmin axşam evə gələn qonaqların, "Böyüyəndə kim olmaq istəyirsən?" sualına, Lalə "Qatil olacağam! – deyə cavab verdi.- Seriallardakı mənfi insanlar həmişə daha çox sevilirlər. Əgər mən də pis insan olsam, hamı məni çox sevər".

Planı uğurlu olmuşdu. Həmin axşamdan sonra atası televizoru açmamışdı. Anası bir az deyinmiş, amma atası:

- Uşaqlarımızı da fikirləşməliyik. Bu seriallar onlar üçün pis nümunə olur, - demiş və anası razlaşmışdı.

Lalənin ailəsi artıq baxacağı vərilişləri əvvəldən müəyyən etməyi öyrənmişdi. Göstərilən hər şeyə baxmir və təsirində də qalmırdılar.

Anası əvvəller olduğu kimi toxumağɑ, atası da kitab oxumağa başlamışdı. Qardaşının otağındakı kompüter yiğisdirilmiş ve oyuncaq yarış maşınları yenidən verildiyi üçün onunda sevincinin həddi-hüdudu yox idi.

Evin əvvəlki xoşbəxt günləri geri qayıtmışdı. Bu, Laləni çox sevindiirdi.

OĞRU

Hava çoxdan qaralmışdı və Natiq bağ evində təkbaşına idi. Anasıyla atası biraz əvvəl qonşuya getmişdi. Gecənin yarısı qayıdacaqdılar.

Natiq on dörd yaşında uzun boylu, ariq bir oğlan idi. Mütaliə etməyi çox sevirdi. Bu səbəblə də yalqızlıq hiss etmir, qorxunun nə olduğunu bilmirdi. O boyda bağ evində ondan başqa heç kimin olmaması onu ürpərtmirdi. Çarpayısına uzanaraq ən çox sevdiyi kitablardan birini oxumağa başlamışdı. Bir müddət sonra Qarabaşın hürməsini eşitdi. Kitab oxumağı dayandırdı. Qarabaş acı-acı ulayıb susdu. Natiq öz-özünə gülümsündü. “Hər halda çox yorulub” – deyə fikirləşdi.

Yenidən kitabını oxumaq istəyirdi ki, bu dəfə də qapının zəngi çalındı. Təəccübəndi. Anasıyla atası belə tez gəlməzdilər. Saata baxdı, hələ bir saat olmamışdı. Elə isə gələn kim idi?

- Kimdir?

Tanımadığı bir səs cavab verdi:

- İtiniz mənə hücum etdi, yaralarıma baxmasanız, sizdən şikayətçi olacağam. Qapını açın!

Bir az əvvəl Qarabaşın hürməsi yadına düşdü və həyəcanlandı. Çox fikirləşmədən qapıya tərəf getdi. Qapını açan kimi qarşısında bir kişi gördü.

- Arxaya çəkil, səsin çıxmasın.

Uzun boylu, ariq, sarışın bir kişi idi, ilk dəfə göründü. Əynindəki paltonun bəzi yerləri cirilmişdi. Bəlkə də Qarabaş eləmişdi, amma görəsən yad adamlı içəriyə niyə buraxmışdı.

İti görmək üçün bayırı çıxmak istədi, amma kişi mane oldu.

- Sakit ol, balaca. De görüm evdə səndən başqa adam var? – deyə soruşdu və evə girib qapını

bağladı.

- Yox, - dedi Natiq, kəskin baxışlarla kişiyə baxaraq.

- De görüm atan-anan haradadır?

Natiq hər şeyi başa düşmüşdü. Əslində tanımadığı bir nəfərə qapını

açmamalıydı. Kişinin yalan danışdığını bilirdi. Bəs indi neyləyəcək? Kişi Natiqin cavab verməyini gözləmədən danışmağa başladı:

- Dediklərimə əməl etsən, sənə bir ziyanım toxunmaz. Atanla ananı soruşmuşdum, cavab verəcəksən?

Natiq özünü ələ almağa çalışırdı. Qorxduğunu hiss etdirməməliydi.

- Səndən qorxmuram,- deyə qışqırdı. - Bir azdan atamlı anam gələcək. O vaxt gününü görəcəksən.

- Kişini qorxutmaq istəyirdi. Amma görünür buna nail ola bilməmişdi. Sadəcə biraz təlaşlıydı, vəssalam.

Natiq kişinin əlində tutduğu kiçik torbanı gördü. Hər dəfə hərəkət edərkən cingildəyirdi.

“Hər halda haranısa qarət edib, - deyə düşündü. - Amma bununla kifayətlənməyəcək. Bizim evimizi də qarət edib sonra gedəcək. Görəsən, mənə də zərər verər?”

Natiq soyuqqanlılıqla fikirləşməyə çalışır, demək olar ki, buna nail olurdu. Bəlkə də, bir fırsatı təpib oğrunu yaxalatdırı bilərdi. Cəsarətini topla-

mağa cəhd etdi. Atası qayıdana qədər oğrunun başını qatmalıydı. Bu vaxt sirenə səsləri eşidildi. Natiq ümidləndi. Deməli, oğrunun bu tərəflərdə olduğunu bilirdilər.

- Boş yerə ümidlənmə, - dedi oğru. Elektrik düyməsinin yanına gedib işıqları söndürdü - Polislər yaxındadır, amma bunun sənə heç bir xeyri olmayıacaq. Gəlsələr qapını açma və səsini çıxarma. Yatdığınızi fikirləşib gedəcəklər. Yəni heç bir xilas yolu yoxdur, balaca.

- Amma niyə? Məndən nə istəyirsiniz? Artıq çıxbın.

- Maşın lazımdır mənə balaca. Sizin də qarajınız olduğuna görə, maşınınız da olmalıdır, elə deyilmə? Bu səbəblə də ata-ananın qayıtmasını gözləyəcəyəm. Sakit dayansan, sənə də, onlara da heç nə olmaz.

- Bir maşın səsi eşidildi. Oğru sürətlə ayağa durdu. Səslər yaxınlaşır-

Oğru qulağını qapıya yaxınlaşdırıldı və gələnlərin bir qadınla bir kişi olduğunu başa düşdü. Hər halda Natiqin atasıyla anasıydı. Açıq kilidə daxil edildi və çevrildi. Qapı açılan kimi oğru işığı

yandırdı. Evə girən ər-arvad yerlərində donub qaldılar. Çünkü evlərində yad bir kişi vardı.

- Burada nə baş verir? – deyə Natiqin atası soruşdu. Anası isə:

- Oğlum, – deyə fəryad etdi, oğrunun yanından keçib oğlunun yanına getdi. Natiqin atası çalışırdı ki, sakit görünsün.

- Nə isteyirsən? – deyə soruşdu.

- Sadəcə maşınınızı, – dedi oğru.
- Polis məni axtarır. Buralardan uzaqlaşsam, bəsimdir. Sakit dayansanız, heç kimə heç nə olmaz. Amma nəsə eləməyə cəhd etsəniz, özünüzdən küsün.

Bu vaxt qapı döyüldü. Hamı bir-birinin üzünə baxdı.

Oğru piçilti ilə dedi:

- Soruş görüm kimdir,

Bu vaxt oğru Natiqə yaxınlaşmış və əllərini onun ciyinlərinə qoymuşdu.

Natiqin atası qapıya yaxınlaşdı və soruşdu:

- Kimdir?
- Polis, – dedi çöldən bir səs. - Qapını açarsınız?

Natiqin atası əlacsız qalib qapını açdı. İki nəfər idilər. Birinin əynində rəsmi forma vardı, digəri mülki geyimdə idi. Mülki geyimdə olan:

- Mən komissar Mahmudam, bu da Məmməd Arif, – deyə özünü və yanındakını təqdim etdi. - Ətrafda şübhəli bir şəxs gördünüz mü? Bir oğrunu axtarıraq.

Natiqin atası oğluna ziyan gəlməsini istəmirdi:

- Heç kimi görmədik, - dedi. - Qonşudan yeni qayıtdıq, yatmağa həzirlaşırıq.

- Bu vaxt narahat etdik, bağışlayın. Biz gedək.

Natiqin atası dərindən nəfəs alıb qapını bağladı. Üzünün rəngi saralmışdı. Bir şey başa düşərlər deyə təlaşlanmışdı. Söhbət oğlunun həyatından gedirdi. Amma nəsə eləməliydi. Ailəsini bu çıxılmaz vəziyyətdən xilas etməliydi.

Oğru güldü:

- Afərin sənə, - dedi. - Polisi yaxşı yola saldın.

Natiq hələ də oğrunun əllərinin arasındaydı.

Oğru kəskin bir hərəkətlə Natiqi çəkib qapıya doğru irəlilədi:

- Düş qabağıma, burdan birlikdə çıxacağıq!

Sonra Natiqin atasına döndü:

- Təhlükeli ərazidən çıxan kimi onu buraxacağam. Oğlunuzu tapsanız, gəlib götürün, – dedi və amansızcasına güldü.

Natiqin atasının aqlına bir fikir gəldi. Onların evdən çıxmاسını gözləyəcək və sonra da mobil telefonla 102 nömrəsinə zəng vurub polislərə xəbər verəcəkdi. Bu səbəblə də çıxmalarına izin verdi.

Natiq oğru ilə birlikdə maşına mindi. Oğru maşına oturdu, mühərriki işə saldı və üzünü Natiqə çevirdi:

- İndi nəsə eləmək barədə fikirləşmə. Sakit dayansan, sənə zərər verməyəcəyəm.

Maşın sürətlə hərəkətə başladı. Oğru danışmadan maşın sürürdü. Əvvəl boş olan yol getdikcə dolmağa başlamışdı.

Eyni vaxtda Natiqin atası da planını həyata keçirməyə başlamış və maşınının nömrəsini 102 qaynar xəttinə bildirmişdi. Büyük qorxu hissi keçirirdi. Oğlunun başına heç nə gəlməməsi üçün və polislərə güc verməsi üçün də yanmadan Allaha dua edirdi.

Həmin vaxt Natiq də atası kimi bir plan qurmağa çalışırıdı. Qorxusu keçmişdi. Ətrafin işiqli olması və yoldakı izdiham ona güc vermişdi. Birdən salonun güzgüsündən baxıb arxada polis maşını gördü. Ümidi bir az da artdı. Onların diqqətini cəlb etsə, xilas ola bilərdi. Təhlükəli olduğunu bilirdi. Amma fikirləşdi ki, bu qədər təhlükəyə dəyər.

Qəfildən sürücünün üstünə tullandı və sükanı sağa – sola çevirməyə başladı. Gözlənilmədən edilən bu həmlə oğrunu çasdırmışdı. Sürücü karixib sükanı sağa çevirdi və avtobusla toqquşdu. Şoka düşən oğru təəccübə sağa-sola baxırdı. Canının dərdinə düşüb ətrafda olan hər şeyi unutmuşdu.

Natiqin planı baş tutmuşdu. Toqquşma polis avtomobilinin də diqqətini cəlb eləmişdi. Maşından düşən polislər

sürətlə qəzanın baş verdiyi yerə yaxınlaşdırılar.

Natiq də qapını açıb çölə çıxdı və həyəcanla polislərə səsləndi:

- Tez gəlin! Burada oğru var!
Tutmuşam onu!

Kiçik bir uşağın nə dediyini başa düşməyən polislər maşının nömrə nişanına baxdılar. Bu, biraz əvvəl radioqəbuledidici ilə bildirilən maşın idi.

Oğrunun təhlükəli ola biləcəyini fikirləşən polislər ehtiyatla maşına yaxınlaşdırılar, oğrunu da, uşağı da götürüb polis bölməsinə apardılar. Natiqin atasası da orada idi. Oğrunun üzərində aparılan axtarış vaxtı bir torba qızıl çıxdı. Hər şey meydana çıxmış, oğru ələ keçirilmişdi.

Komissar Mahmud bəy əlini Natiqin ciyninə qoydu:

- Afərin oğlan, - dedi. - Bir çox insanın bacara bilməyəcəyi cəsarət və fədakarlıq göstərdin. Sən hökmən polis olmalısan.

Sonra da Natiqin atasına tərəf çevrildi:

- Oğlunuzla fəxr eləməlisiniz. Cox böyük bir iş bacardı.

QIRMIZI DƏFTƏR

Süleyman on beş yaşındadır, Sailəsinin yeganə oğlan övladıdır. Bacısı Mədinə on bir yaşında, digər bacısı Canan isə bir yaşındadır. Atası bir şirkətdə mühasib işləyirdi. Hər şey qaydasında idi. Xoşbəxt firavan yaşayırdılar. Mədinə beşinci sinfə keçmişdi və üstəlik sinfin birincisi olmuşdu. Süleyman isə ingilis dili təmayüllü özəl bir litseyin hazırlıq sinfini bitirmişdi.

Bir gün atasının iş yoldaşlarından biri zəng vurdu. Atasını xəstəxanaya aparmışdır. Anasıyla birlikdə xəstəxanaya getdilər. Atasında vaxtaşırı müşahidə edilən qarın ağrısı ço-

xalmış, dözülməz həddə çatdığı üçün xəstəxanaya çatdırılmışdı.

- İndi necəsən, ata? – deyə Süleyman soruşdu.

Verdiyi sualları heç bir vaxt cavabsız qoymayan atası susurdu. Sadəcə dodağındakı qeyri-müəyyən təbəssümlə oğluna baxdı. Oğlu onu ən son gördüyü təbəssüm edən üzüylə yadında saxlamalıydı.

Bir neçə həftədən sonra Süleyman çarpayısına uzanıb hönkür-hönkür ağlayırdı. Atası vəfat etmişdi. Bir müddətdən sonra iş yoldaşları atasının iş yerindəki şkafından çıxan əşyaları bir torbaya yiğib evə gətirmişdilər. Otağın bir tərəfinə qoyulan torbaya Süleyman əl vurmaq istəmirdi. Anası və bacıları da həmçinin. Amma Süleyman atası üçün çox darıxmışdı.

Bir gün özündə o torbanın ağızını açacaq cəsarəti gördü. Anası ilə bacıları evdə yox idi. Otağa girdi və torbanı açdı. Torbadan bir neçə yaylıq, bir daraq, iki qələm, qulaqlıq, üç qutu dərman və qırmızı cildli bir dəftər çıx-

di. Dəftər marağını cəlb etdi və əvvəl dəftəri götürdü. İlk səhifədə adı yazılımışdı:

“Oğlum Süleymana...”

Dəftəri götürüb otağına getdi.
Çarpayısına uzanıb oxumağa başladı:

Oğlum çox vaxtim qalmayıb.
Vaxtaşırı qarın ağrısından şikayətçi olduğumu bilirsən. İki gün əvvəl həkimə getmişdim. Sağ qalacağımı ümid yox imiş. Bəlkə altı ay, bəlkə bir il. Bunu sizə hiss etdirməməyə çalışacağam. Çünkü hamınıizi çox istəyirəm və üzülmeyinizi istəmirəm.

Süleymanın gözləri doldu və sətirlər bulanmağa başladı.

- Ah atam – deyə inildədi.

Biraz gözlədi, özünü ələ almağa çalışdı. Dərindən nəfəs aldı. Necə də atasının xəstəliyini hiss etməmişdilər? Artıq olan olmuşdu. Son günlərini fikirləşdi. Deməli, bəzən kefsiz olması bu səbəblə idi. Dərdini gizlətmış, ailəsinə hiss etdirməmək üçün cəhd göstərmişdi.

Yenidən oxumağa başladı. Maraqlıdır ki, oxuduqca rahatlanırdı. Atasının duyğularını oxuduqca onunla söhbət eləmiş kimi olurdu. Deməli, atası bu dəftəri Süleyman üçün yazmışdı. Deməli, ən çox ona təsir edəcəyini bilirdi.

Oğlum, özümdən çox sizi fikirləşirəm. Amma köməksiz qalacağınızı fikirləşməyin. Mən həyatda ikən hamınız necə Allaha əmanət idinizsə, indi də eləsiniz. Mən sadəcə olaraq olmadığım günlərdə həyatınızın daha rahat keçməsi üçün bəzi tədbirlər gördüm. Sənin və bacılarının təhsil

xərcləri işlədiyim şirkət tərəfindən qarşılanacaq. Aldığımız evin borcları da ödəniib, kırə pulu dərdiniz də olmayacaq. Yeni evə köçə bilərsiniz.

Hönkürdü. Sən demə necə də yaxşı adam imiş, atası. Öləcəyini biləbilə ailəsini fikirləşmişdi. Öz xəstəliyi barədə fikirləşmək əvəzinə uşaqlarının gələcəyi ilə məşğul olmuşdu.

- Canım atam səni çox istəyirəm.

Süleymanım, artıq evin kişisi kimi bütün məsuliyyət sənə eiddir. İnanıram ki, bu məsuliyyətin altın-dan çıxa biləcəksən. Çünkü səni belə yetişdirdim. Bacılarına atasızlığı hiss etdirmə. Anana kömək et. Fikirləş ki, çox sevdiyimiz peyğəmbərimiz (əleyhissalam) kimi sən də yetim qaldın. Onunla ortaq tərəfin olduğu üçün sevinməlisən.

Qaldı ki, ölüm məsələsi... Sözün düzü heç qorxmuram. Onsuzda axırətini təminat altına alan bir nəfərin qorxması da ağıl işi deyil. Ümidvaram ki, hamımız o cür müsəlmanlardan olarıq.

Ölmək də doğulmaq qədər təbiii hadisədir... Demək olmaz ki, çox az vaxtim qaldığını öyrəndiyim gün qorxmadım. Amma fikirləşdim ki, həyatımız bizim deyil, bizi yaradan və yaşıdan Allahın əlindədir. Biz Ona bağlıyız. Bu düşüncə mənə təsəlli verdi. Ümidvaram ki, sənə də təsəlli olacaq.

Bilirsən, əslində böyük çətinliklərlə mənə öləcəyimi deyən həkimin həlini görməliydin. İnanıram ki, ikimiz də qəhəqəhələrlə gülüb onu ələ salardıq. Yanımda olduğumu hiss etdim, həkimə güldüm. Təəccübləndi. “Dəqiq altı ay ömrüm qalıb?” – deyə həkimdən soruşdum. Heç bir həkimin bu barədə dəqiq məlumat verə bilməyəcəyini dedi. Mən də, “Onsuzda bir gün öləcəyimi bilirdim. Bunu mənə deməyiniz sürpriz olmadı”, – dedim. Verdiyim cavaba sən də gülürsən, elə deyil?

Həqiqət də belə deyilmi, əziz oğlum. Heç kim nə vaxt öləcəyini bilmir. Son ay hansı aydır, son gün

hansi gündür? Bəlkə sabah, bəlkə bu gün, bəlkə bu an... Hər an ola bilər.

Kaş ki, heç dünyaya gəlməsəydim,
deyə heç fikirləşmədim, yaxşı ki,
gəlmışəm. Buna görə Allaha şükür
edirəm. Ananızı tanıdım, sizi tanı-
dım. Xoşbəxt həyatın hər dəqiqəsini
udum-udum içdim. Yüz il bədbəxt ya-
şamaqdan, mənim kimi qısa, amma
xoşbəxt yaşamaq daha cəlbədici
görünür. Heç kədərlənmə deyə
bilmərəm. Səndən istəyim budur ki,
özünü idarə edəsən. Güclü ol. İnan-
cın sənə yol göstərəcək.

Dəftərin bu yerində bir həftə
əvvəlin tarixi vardı. Digər səhifələr isə

məsləhətlərə, necə bir yol izləyəcəyi barədə fikirlərə ayrılmışdı. Yəni bu dəftər yanında olduqca atası da yanındaymış kimi olacaqdı.

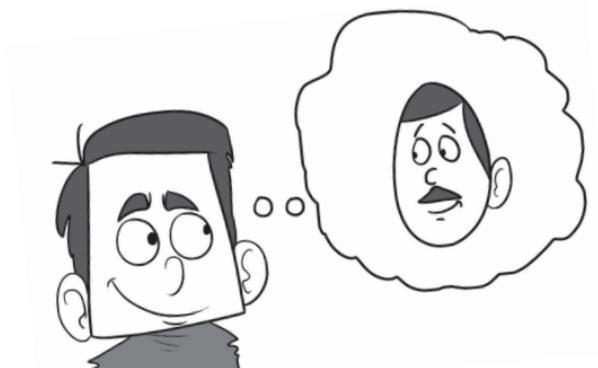
Diqqətlə oxumağa davam etdi. Bəzən hönkürdü, bəzən gözləri doldu, bəzən gülümsədi, bəzən də qəhqəhə ilə güldü. Atası sətirlərin arasında tez-tez oğlu ilə zarafatlaşırıldı. Bir yerdə isə, "Yekə kişi, diqqət et, bir yerdə özünü unutma ha!" yazmış di. Süleyman o qədər unutqan idi ki, atası bəzən onunla belə zarafat edirdi: "Qorxuram ki, bir gün hardasa özünü də unudacaqsan."

- Unutmaram, atacan. Səni isə heç unutmayacağam.

Dəftəri oxuyub qurtaranda xeyli rahatlaşmışdı. Özünü atası ilə üz-üzə söhbət eləmiş kimi hiss etməsi çox gözəl duygusu idi.

Sonralar bu dəftəri tez-tez oxuyub hər dəfə eyni hissi yaşamış, atası ilə söhbət etmiş kimi olmuşdu.

Anasına da dəstək verir, bacılarına da kömək edirdi. Onlara həm böyük qardaşlıq, həm də atalıq edirdi. Universitetdən məzun olmasına isə sadəcə bir il qalmışdı. Stajını atasının işlədiyi şirkətdə, onun oturduğu kresloda oturub edirdi. Ali məktəbi bitirdikdən sonra işi də hazır idi. Yaxşı insanlar olmasaydı, bu dünyada yaşıamaq mümkün olmazdı.

MEŞƏBƏYİNİN OĞLU

Aydının atası meşəbəyi idi. Yəni dövlətin meşələrini qoruyur, onların keşiyini çəkirdi. Meşələrin qorunmağa ehtiyacı vardı. Çünkü bəd niyyətli insanlar meşələri yandırır, oradan kötük və ağaç oğurlayırdılar.

Bir gün Aydının atası işə gedə bilməyəcək qədər bərk xəstələndi. Cox qəmli idi və nə edəcəyini bilmirdi. Xəstəliyindən istifadə edib meşəni yandırsalar və ya ağaç oğurlasalar, necə olacaq?

Aydın atasının nə fikirləşdiyini hiss edirdi:

- Ata, icazə versən, sənin vəzifəni mən yerinə yetirə bilərəm, – dedi.

Atası uzun-uzadiya oğluna baxdı. Uzun boylu, güclü bir oğlan idi.

Əməlli-başlı böyümüşdü. Amma onu necə təhlükəyə ata bilərdi?

- Çox diqqətli olacağına söz versən, olar. Bir şey baş versə, polisə xəbər verəcəyinə söz ver.

- Söz verirəm ata.

Çantasını ciyininə taxıb meşəyə yollandı. Anası biraz pendir, çörək, pomidor qoydu oğlu üçün. Acanda yeyəcəkdi.

Meşə necə də gözəl idi. Hər tərəfdən şam ağacı və çiçəklərin ətri gəlirdi. Quşlar cəh-cəh vuraraq səhəri salamlayırdılar.

“Belə gözəl dünyani heç yandırırlar?” – deyə fikirləşdi. “Meşələr yandırılaraq təkcə insanlara qarşı yox, digər canlılara qarşı da böyük cinayət işlənir.” Günortaya qədər sakitçilik idi. Bəzən gəzişdi, bəzən bir kölgədə uzanıb dincəldi. Bulağın başında oturub nahar etdi. Təmiz hava

ıştahını açmışdı və anası nə qoymuş-dusa hamısını yedi.

Elə bu vaxt bəzi səslər eşitdi.
Diqqət etdi. Kişi səsi gəlirdi:

- Yaxşı ki, məşəbəyi xəstədir.
İşimizi asanlıqla görəcəyik.

- Heç xəbəri də olmayacaq, -
deyə qarşılıq verdi başqa bir səs.

Aydın çox hırslandı. Utanmadan atasını ələ salırdılar. Bu hiddətlə də atasına verdiyi sözü unudub ortaya çıxdı:

- Utanın! - deyə qışqırıldı. - Bir dövlət işçisini ələ salmaq olmaz.

Kişilər əvvəl karıxdılar. Sonra qarşılarda bir uşaq olduğunu görüb rahat nəfəs aldılar.

- Sən kimsən? – deyə kişilərdən biri soruşdu.

- Meşəbəyinin oğluyam, – deyə Aydın cavab verdi. - Atamın yerinə meşənin keşiyini mən çəkirəm.

- Hə, deməli belə. Əslində bizim pis bir niyyətimiz yoxdur. Biz də sənin kimi vəzifəliyik. Şeyləmək istəyirdik...

Aydın deyilənlərə inanmadı. İki si də inanılacaq insanlar deyildi. Vəzifəli olsayırlar, atasının xəstəliyini ələ salmazdilar.

- Sizə inanmırıam. Çıxın gedin buradan!

Kişilər bir tərəfdən söhbət edir, bir tərəfdən də Aydına yaxınlaşırıdlar. Aydın bunun fərqində deyildi. Bir az da yaxınlaşışb cəld Aydını tutdular.

- Bax indi oldu! İndi görəsən sənə neyləyək? Sözün düzü, əlimizə belə bir fürsət düşmüşkən atandan intiqamımızı almalıyıq. Sənin atanın ucbatından ən gözəl iki ilimi həbsxanada keçirmişəm. Üstəlik, qaçmasaydım, hələ iki il də qalmalıydım.

Aydın onu tutan kişisinin qollarının arasında çarəsizliklə çırpinirdi.

- Buraxın məni! Buraxın deyirəm.

Təpiklədi, hətta əllərini dişlədi, amma qaça bilmədi. Kişilər sarmaşıqla onu bir ağaca bağladılar. Bir az da ələ salıb çırpı toplamağa başladılar. Sonra isə bu çırpıları yandırdılar.

- Artıq atan özünə başqa bir iş axtarsın. Sabaha qədər bu meşənin külü qalacaq.

Aydın qorxuya qışqırıldı:

- Nə olar, yandırmayın! Heç vicdanınız yoxdur? Bu gözəl meşəni yandırmaq olar?

Kişilər qəhqəhə ilə güldülər:

- Bu uşağa bax da. Özü yanacaq, amma meşənin yanmasının dərdini çəkir. Atasının oğludur da.

Meşə çitrtı ilə yanırıldı. Kişilər isə qəhqəhələrlə bu mənzərəyə tamaşa edirdilər.

- Xahiş edirəm, söndürün!

Alovlar get-gedə böyüyürdü. İsti hava artıq Aydının üzünü yandırırdı. Qorxusu çoxalırdı. Buradan tez xilas olub polislərə xəbər verməliydi. Amma sarmaşığrı necə açacaqdı?

Kişilər biraz sonra çıxb getdilər. Aydın bu boyda meşədə tek qalmışdı. Yanığın iyini hiss edən quşlar da uçub getmişdilər.

Ümidsizliklə çabaladı və sarmaşıqları biraz boşaltdı.

- Allahım mənə yardım et!
- deyə dua etdi. Cəld hərəkətlərlə, nəhayət, sarmaşıqları açdı. Amma hansı tərəfə qaçsa, alovlar yolunu kəsirdi.

Gölün yanına qaçıb özünü suya atdı. Paltarlarını yaxşıca islatdı. Sonra isə islanmış yaylığı ilə ağızını və burnunu bağladı. Beləcə, tüstüdən boğulmayacaq, paltarları da yanmayaçaqdı.

Özünü yanığının ortasına atdı. Sürətlə qaçıb o biri tərəfə keçdi. Xilas olmuşdu. İndi bir iş qalmışdı. Yanğını xəbər vermək.

Var gücüylə qaçıdı. Polis bölməsinin qapısına çatanda əli-qolu boşalıb yerə yixildi. Bütün gücü tükənmişdi. Yenə də baş verənləri polisə xəbər verdi. Sonra isə kəndliləri toplayıb yanığının baş verdiyi yerə getdi. Səhərə qədər çalışib-vuruşub yanğını söndürdülər. İki cinayətkar da yaxalanmışdı. Onlar həbsxanadan qaçmış və hər yerdə axtarılırlıdılar.

Hamı Aydınlı fəxr edirdi. Onu təbrik edib, təşəkkür etdilər. Böyük bir cəsaret nümayiş etdirmiş, fədakarlıq edərək meşəni qorumuşdu.

MİRAS

Namiq səkkizinci sinifdə başına gələn bir hadisəni heç unuda bilmirdi. O vaxtlar ikinci sinifə gedən bir qardaşı, litseydə oxuyan böyük bacısı vardı.

Atası isə dövlət qulluğunda işləyirdi. Qazancı az idi, amma anasının qənaətciliyi sayəsində birtəhər keçinirdilər.

Namiq o il səkkizinci sinfi bitirib litseyə gedəcəyi üçün özünü böyümüş hesab edir, yeniyetmə bir oğlan olduğunu fikirləşirdi. Bu səbəblə də atasının hər həftə ona verdiyi cib xərcliyi onun kimi “böyük oğlana” az gəlirdi.

Axşamüstü ailəvi söhbət edəndə mövzu bahalılıqdan açılmışdı.

- Hər şey od bahasınadır, - demişdi Namiqin anası. - Səhər iyirmi manat xırdalayıram, axşama heç nə qalmır.

Namiq diqqətlə söhbətə qulaq asırdı. Əslində öz fikirlərini demək

üçün əsl vaxt idi. Nəçə müddət idi ki, atasına cib xərcliyini artırmasını demək istəyirdi. Fürsəti fövtə vermək istəməyən Namiq söhbətə qoşuldu:

- Atam da heç diqqət eləmir deyəsən. Həqiqətən də, hər şey baha-laşib. Məktəbin bufetində bir meyvə şirəsi içib bir qoğal yeyəndə üç manat gedir.

Atası Namiqə tərəf çevrildi:

- Sən nə demək istəyirsən? Açıq danış, biz də başa düşək.

- Ata, - dedi Namiq başını aşağı salaraq. - Keçən ildən bəri cibxərcliyimi artırmadın. Halbuki mən səkkizinci sinifə gedirəm.

Atası acı bir təbəssümlə qımışdı:

- Yəni demək istəyirsən ki, böyümüsən?

Atasının gülsünməsi Namiqə cəsarət vermişdi. Çiyinlərini bir az da yuxarı qaldırıb:

- Deyəsən, biraz elə oldu, – dedi. - Yoxsa sənin diqqətini cəlb etmədimi?

- Doğru, – dedi qarşısına baxaraq. - Həqiqətən böyümüşən. Amma məsələ burasındadır ki, mənim keçən il qazandığım pulla buil qazandığım pul arasında heç bir fərq yoxdur.

- Cəmilin atası da dövlət qulluqçusudur. Amma hər gün məktəbə əlli manat pulla gəlir.

Namiq heç bir vaxt atasına qarşı bu qədər hörmətsizlik etməmişdi. Bu söz ağızından çıxan kimi peşman olmuşdu. Kaş ağızdan çıxan sözü ağıza yenidən qaytarmaq mümkün olaydı. Belə olsaydı, sözünü dala qaytarıb atasının bu qədər üzülməsinə səbəb olmazdı.

Namiqin anası kəskin baxışlarla oğluna baxdı. Bacısı dərslərini bəhanə edib otağına getmiş, qardaşı isə sual dolu gözlərlə bir atasına, bir də qardaşına baxırdı.

Namiq yenə də cəsarətini toplayıb yerə dikdiyi baxışlarını yuxarı qaldırıbatasına baxdı. Atasının üzü qıpqrırmızı qızarmışdı. Göz qapaqları fasıləsiz

yumulub açılırdı. Sanki oğlundan eşit-diyi sözlərə inanmırıdı.

- Demək elə, - uzun bir sükutdan sonra dedi. - Mən namuslu bir dövlət qulluqçusuyam. Övladları-min daliyca, “oğrunun uşaqları” – dedirməyəcəyəm.

Sözün düzü, Namiq atasının nə demək istədiyini çox da başa düşmədi. Amma soruşmağa cəsarəti də qalmamışdı. Üzr istəmək heç ağlına da gəlmədi və durub otağına getdi.

Atasını çox üzdüyüünü bilirdi. Həmin gecə doyunca ağladı. Atasının onu bağışlaması üçün Allaha dua etdi.

Aradan xeyli vaxt keçdi. Amma bir gün qəzetlərdə Cəmilin atasının şəklini görəndə təəccübündən nə deyəcəyini bilmədi. Xəbərdə Cəmilin atasının qaçaqmalçılıq cinayətinə görə məhkəməyə çıxarıldığı və tutulub həbsxanaya göndərildiyi yazılmışdı.

Həmin gün Namiq ağlayaraq evə qayıtdı. Səbirsizliklə atasının evə qayıtmasını gözlədi. Nəhayət, atası evə gələn kimi gedib onu qucaqladı. Bil-diyi bütün ifadələrini sıraladı. Atası oğrunun bu hərəkətini başa düşə bilmirdi.

- Nə oldu, nə baş verib? – deyə soruşdu. - Nə təqsirin olub?

- Qüsurların ən böyüünü, ən bağışlanmazını işləmişəm, atacan, – dedi Namiq. - Yادınızdadır, bir gün demişdim ki, Cəmilin atası da dövlət qulluqçusudur, amma oğlu məktəbə əlli manat gətirir? Bu sözümə görə çox peşmanam. Mən övladlarımın dahiycə “oğrunun uşaqları” dedirmərəm demişdiniz. Həmin gün nə demək istədiyinizi başa düşməmişdim. Amma indi çox yaxşı başa düşürəm. Cəmilin atasını həbs etdilər. Sən demə korrupsiyaçının biri imiş. Sizinlə fəxr edirəm, ata.

Atası sevgi ilə oğlunun başını oxşadı:

- Heç bir vaxt Cəmillə eyni sıradə olmayacaqsan. Heç kim sənin dalınca “oğrunun oğlu” deməyəcək. Sənə kasib, amma tərtəmiz adımı qoyub gedəcəyəm. Ümidvaram ki, sən də öz övladlarına miras kimi bunu verəcəksən. Çünkü bunlar puldan daha dəyərlidir.

XƏYALIM HARADADIR?

Gvvəlki günləri yadına düşdükcə Murad indiki vəziyyətinə şü-kür edirdi. Ailəvi çok çətin günlər keçirmiş, amma əl-ələ verib bu çətinliklərin öhdəsindən gəlmışdilər. Doğrudur, əvvəllər biraz atasını və anasını kədərləndirmişdi. Amma sonralar səhvini başa düşmüş və əlindən gəldiyi qədər düzəltməyə çalışmışdı.

Məhz bu xatirəsini məktəb layihəsi çərçivəsində sinifdə dərs kimi danışmaq istəyirdi. Layihənin mövzusu bir insanın ən çox sevdiyi birisi barədə etdiyi fədakarlıq idi.

Murad qələm və kağızı götürdü, çox sevdiyi otağın pəncərəsindən

bayırda görünən cücərməkdə olan təbiətə baxa-baxa yazmağa başladı. Əvvəl başlığı yazdı.

Xəyalım haradadır?

Biraz yazdı, sonra qaraladı. Bayırda baxdı, bir az fikirləşdi, yadına düşənləri yenidən sürətlə yazmağa başladı. Yazdıqlarına nəzər saldı, bəyənmədi, təkrar yazdığını qaraladı.

İllham pərisi görəsən nə vaxt gələcəkdi? Həmin vaxt ağacın qarşısında toplaşmış pişikləri gördü. Aralarındaki ağ pişik sanki o birilərinə nəsə deyirmiş kimi digərləri ətrafına yiğilmişdi. Muradin ağlına bir fikir gəldi. Ən yaxşısı, başına gələnləri birisinə danışmış kimi yazmağa qərar verdi. Eynilə pişiyin elədiyi kimi. Onlara baxaraq özünü sinifdə xəyal etdi. Bütün sinif yoldaşları diqqətlə onu dinləyirdi.

O vaxt çox kasib idik. Atam işdən çıxarıldığı üçün kifayət qədər

pulumuz yox idi. Yeməyə çörəyi də çətinliklə tapırdıq. Elə olurdu ki, bəzi gecələr hətta ac yatırdıq. Böyük uşaq olduğum üçün bacım Nərmini də mən təsəlli edirdim:

- Əgər yatsan, acliği hiss etməzsən, gözlərini yum və yatmağa çalış.

Təbii ki, ağlayırdı. Hələ beş yaşı vardı.

- Ac olanda yatmaq olmur ki, qaqaş.

- Onda başqa şey fikirləş.

- Amma ağlıma heç nə gəlmir.

Nərmin o gecə ağlaya-ağlaya yatağına uzandı.

- Artıq yataq, - dedim.

Atamlı anam eşitməsinlər deyə nə edəcəyimi bilmirdim.

- Gel sənə nağıl danışım, - dedim, son bir ümidi lə. O gecəni eləcə başa vurduq. Yaxşı ki, nağılların

rəngli dünyasını sevən bacım vardi. Bundan başqa, hər qız uşağı kimi kuklaları da sevirdi. Bir gecə isə səhv edib ona oyuncaq mağazasında gördüğüm kukladan danışdım. Doğrusu acliğini unutdurmaq üçün xeyri olmuşdu. Amma bu dəfə də həftələrlə, “o kuklanı istəyirəm”, – demişdi.

Saçları buruq-buruq, sarı bir kukla. Qarnına basanda qəhqəhə ataraq gülür, əllərindən tutanda səninlə birlikdə gəzir. Qaşığıyla yemək verirsən, yeyir.

Nərmin artıq yuxuda da bu kuklanı görürdü. Mənim isə fikrim həmin mağazada gördüğüm qırmızı velosipedin yanında qalmışdı. Parpar parıldayırdı. Təp-təzə idi. Artıq

məktəbdən qayıdanda o velosipedi görmək üçün həmin mağazanın qarşısından keçirdim. Bir az uzaqda dayanıb dəqiqlərlə o velosipedə baxırdım. Bu da bəs eləməzmiş kimi, yuxuda da o velosipedi gördüm, xəyallarımı o velosipedlə bəzəyirdim.

Həqiqətən də, o mənim velosipedim idi. Heç kimlə paylaşmağa məcbur olmadığım yeganə əşyam, tək varlığım idi. Öz-özümə belə fikirləşdikcə xoşbəxt olurdum. Xəyalımda da olsa, minir, küçələrdə, meydانlarda doyunca şütüyürdüm.

Qırmızı velosiped hökmən mənim olmalıdır – kimi bir dərdim yox idi. Çünkü ogunkü şərtlərlə bu velosipedi alacaq imkanımız yox idi. Amma yəqin ki, heç kim xəyalıma qarşı bilməz, gördüğüm yuxuları poza bilməzdi...

Xəyalım barədə uzun müddət heç kimə danışmadım. Aylar keçdi, yarıac-yarıtox yaşadıq. Sonra

atam yaxşı bir işə girdi. Pul qazanmağa başladı. Artıq vəziyyətimiz xeyli düzəlmüşdi. Bacım da acliqdan şikayət etmirdi. Amma xəyalını da həyata keçirmək istəyirdi. Bütün gün evdəkilərə özünü sevdirərək bir müddət əvvəl xəyalını qurduğu kuklanı aldırmaq istəyirdi.

Bir gün atam əlində böyük bir bağlama ilə gəldi. Bağlamanı Nərminə verərkən xoşbəxtlikdən üzü gülündü:

- Götür bu sənindir.

Bacımın sevinc qışqırıqları hələ də qulağımdadır. Xəyalını qurduğu kukla artıq onun idi.

Onun bu sevincli halını gördükdə, fikirləşdim ki, mən də qırmızı velosiped barədə danışım. Axi artıq atam kifayət qədər pul qazanır və hədiyyələr də ala bilirdi. Niyə mənə də almasın?

İki gündən sonra utana-utana atama velosiped barədə fikirləşdiklərimi dedim. Amma sözün

düzü atamın verdiyi reaksiyanı heç gözləmirdim.

- Sizə çətinliklə baxıram, hələ də özünü fikirləşirsən, - deyib üstümə qışqırmış, hirslənib özündən çıxmışdı. Üstəlik dedikləri ilə kifayətlənməyib davam etmişdi:

- Hər şeyimiz yolundadır, təkcə “bəyimizin” velosipedi əskikdir!

Sözün açığı, hirslənməsinə, üstümə qışqırmasına razı idim. Amma “bəyimiz” deyib ələ salması xətrimə dəymişdi. Yenə də ağlamamaq üçün özümü zorla saxladım. Çünkü ağlım başına gəlmişdi.

Süfrədən durmadan:

- Çox haqlısınız, ata, üzr istəyirəm, özüm-dən əvvəl ailəmi fikirləşməli idim.

Amma uşaq ağlımla düşünə bilmədim. Siz nə vaxt məsləhət bilsəniz, onda alarsınız. Hətta pulunuz

olmasa, heç almayın. Mən sizi yenə də sevirəm, – demişdim.

Daha sonra otağıma gedib xeyli ağlamışdım. İndi fikirləşirəm ki, həqiqətən də, uşaqlıq etmişəm. Amma bundan sonra xəyallarım da uçub getmişdi. Artıq qırmızı velosipedi nə yuxumda görürdüm, nə də onun barəsində xəyal qura bilirdim. Həyat çox darıldırıcı olmağa başlamışdı. Bəlkə də, yetkinləşirdim...

Xəyallarım geri qayıtsayıdı, özümü daha yaxşı hiss edərdim. Qırmızı velosiped olmasa da, xəyalları ilə yaşaya bilərdim.

Bu səhbətin üstündən bir ay keçmişdi. Əvvəlki gecələrin heç birinə oxşamayan işıqlı bir gecənin

səhərində atam otağıma gəldi. Si-
ması çox ciddi idi:

- Səni qapıda bir nəfər
gözləyir, – dedi.

Çıxbaxdım və bacım kimi mən
də sevincdən qışqırdım:

- Aaa!

Xəyalımdakı velosiped qapıda
idi.

Murad xatırəsini pişiklərə necə
danışdışa sinif yoldaşlarına da o cür
danışdı. Hamı onun bu xatırəsini
çox bəyənmiş və diqqətlə dinləmişdi.

MİRAS

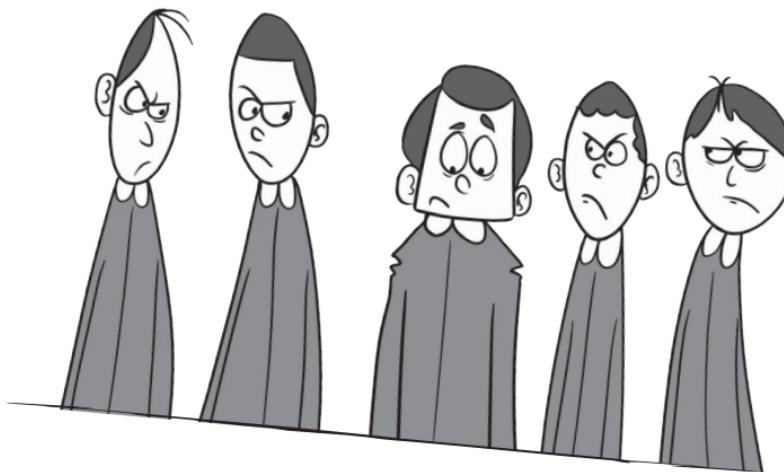
Maşın axşamüstü tixacında ağırmağır irəliləyirdi. Əmrəh maşının pəncərəsindən kədərlə bayırdakı izdihama tamaşa edirdi. Çox fikirliydi, mütəmadi olaraq başını bulayırdı. Evdəki yeganə söhbət mövzusunun pul olması onu bezdirmişdi. Nə atası onunla maraqlanırdı, nə də anası. Dərsləri, məktəbi və sinifdəki vəziyyəti heç birinin vecinə deyildi.

Bir il bundan əvvəl atasının vəziyyəti düzəlmış və həyatları birdən birə dəyişilmişdi. Əvvəl varlıların yaşıdığı bir şəhərcikdə villaya köçmüş, “müasir” insanların arasına qarışmışdılar. Onlar kimi geyinməli, səs-küy salmamalı və maşınla gəzməliyidilər. Bu səbəblə də villanın içini mebellə doldurduqdan sonra maşın almışdilar. Həm də üç ədəd. Biri anasının, o biri atanının. Digəri isə Əmrəhə məktəbə aparıb gətirirdi. Sürücü də tutmuşdular.

Yeni həyatları Əmrəha çox fərqli gəlirdi. Olduqları yer əvvəl yaşadıqları məhəlləyə çox yaxın idi, amma çox fərqli dünyalardı. Əmrəhin o günə qədər heç görmədiyi, bilmədiyi və tənimsadiği dünya. Axşam olanda böyük

ciplər, xarici avtomobilər qaraja düzülür, yeni geyimli uşaqlar paltarları çirklənməsin deyə oyun da oynamırdılar.

Əvvəl yaşadıqları binada qonşuları ilə olan isti dostluq münasibətlərini yeni şəhərcikdə görmək mümkün deyildi. Vaxtaşırı anası deyinirdi, amma atası:

- Sakit ol, xanım! Müasir insanlar hər adamı öz aralarına qəbul etmirlər, rəsmiyyəti sevirlər – deyəndə, anası da susurdu.

Əmrəh məktəbə xüsusi avtomobilə gedib-gəlməyə başladıqdan sonra yanın dostları ona qarşı laqeyd olmuş, üz çevirmişdilər. Xəlil dəonunla başqa cür rəftar edirdi. Halbuki illərin dostu olmaqla yanaşı, bir-birilərinin süd qardaşıydılar. Hələ körpə olanda Xəlilin anası xəstələnmiş, xəstəxanaya apılmışdı. O çıxana qədər Əmrəhin

anası həm Xəlilə, həm də öz oğlunu süd vermişdi: Beləcə, hər iki uşaq süd qardaşı olmuşdu. İllərdir hər şeylərini bölüşmiş, dərd ortağı olmuşdular. İndi isə elə bil bir-birlərinə yad olmuşdular.

Maşın ağır-ağır hərəkət edərkən o gün Xəlillə elədikləri söhbət yadına düşdü. Onunla niyə danışmadığını soruşmuşdu.

- Sənə bir pislik elədiyim yadıma gəlmir, mənimlə niyə soyuq rəftar edirsən?

- Soyuq rəftar etmirəm, – deyə dosta cavab vermişdi.

- Edirsən. Neçə aydır elə bil bir-birimizə yadiq.

Xəlil içini çəkdi, dostunun üzünə baxdı.

- Köçdünüz axı, artıq qapıbir qonşu deyilik.

- Bunun nə fərqi var? Mən yenə də əvvəlki kimiyəm.

- Yox, deyilsən. Çox dəyişilmişən. Artıq məktəbə də maşınla gəlib yekəxanalıq edirsən. Hami sənin ərkəsöyünlük elədiyini fikirləşir. Heç səninlə danışmağımı da istəmirlər.

Əmrəh eşitdiklərinə görə məyus oldu.

- Kim? – deyətəəccüblə soruşdu.

- Köhnə dostların... Dostlarım.

Eşitdikləri qulaqlarından getmirdi. Biraz təmiz hava almaq üçün maşının pəncərəsini açdı və çölə boyladı.

Məktəbə maşınla gedib-gəlmək fikri atasına aid idi, özü istəmirdi. Hətta etiraz edib ağlamışdı. Hamının bunu şou kimi fikirləşəcəyini bilirdi, amma atası öz bildiyini eləmişdi. Ona görə bu, müasir insanın həyatının tələblərindən biri idi. Əmrəh razlaşmağa məcbur olsa da, “bunu dostlarına necə izah edəcəyəm?” – deyə öz-özünə fikirləşmişdi. “Pula dəyər vermədiyimi, dəyişilmədiyimi, məktəbə maşınla gəlmək istəmədiyimi necə sübut edəcəyəm? Onlarla yenidən necə birlikdə olacağam?”

Atası və anası bu həyata öyrəşmiş kimi görünürdülər. Hətta axşamlar atası işdən gələndə kompüterin başında oturub xarici dillərdə sözlər əzbərləyir, intelligent görünməyə çalışırdı. Anası isə bir neçə moda dərgisinə abunə yaradmışdı. Şkafda artıq paltarları asmağa yer qalmamışdı.

Nəhayət, şəhərciyə çatdılar. Sürtələ maşından düşdü. Sınıfdə başına gələnləri ata-anasına da danışmağa qərar vermişdi.

Evə daxil olanda az qala ağlaya-çaqdı. Anası yenə də moda dərgisi oxuyur, atası isə kompüterin başında “tədqiqatla” məşğul idi. Başına gələnləri danışdı, atası gülməyə başladı. Ona baxıb anası da güldü.

- Vecinə alma. Paxıllıqları tutmasa belə edərlər? Əməlli-başlı paxıllıq edirlər. Məktəbi dəyişdirərik, bu problem də həll olar.

Əmrəh qulaqlarına inanmadı.

- Onsuzda oxuduğun məktəb indiki mövqeyinə də uyğun deyil. Kasib-kusubun getdiyi məktəbdən nə gözləyirsən ki? Səni varlı uşaqlarının getdiyi müasir bir kollecə yazdırmaq lazımdır.

Bu qədər də olmazdı. Əmrəh dəhşətlə diksindi və qeyri-ixtiyari qış-qırdı:

- Olmaz!

- Tərbiyəsiz olma! – dedi, atası. Nəyin əskikdir sənin? Ətrafına bir bax, hər şeyin var. Biz sənin yaşında ikən məktəbə ayaqyalın gedirdik. “Bəyimiz” bizim çəkdiyimiz sıxıntıları çəkməsin deyə illərdir çalışıb-vuruşub bu günlərə gəldik, o isə bəyənmir. Başqa nə istəyirsən ki?

Heyrətdən açılmış gözləri ilə atasına baxırdı. Biraz gözləyəndən sonra sakit-sakit cavab verdi:

- Dost istəyirəm. Pul filan istəmirəm, maşınla məktəbə getməyi heç istəmirəm. Hər gün fərqli ayaqqabı da geyinmək istəmirəm. İstədiyim yeganə şey dəst və yoldaşdır. Məktəbimi dəyişdirməyəcəyim barədə qərarım isə qətidir. Varlı dostlar istəmirəm. Bundan sonra da məktəbə maşınla getməyəcəyəm. Əvvəllər necə gedirdimsə, yenə də elə gedəcəyəm. Yoxsa heçməktəbə getmərəm.

Atası Əmrəhdan belə sözlər gözləmirdi. Hirslənib özündən çıxməq üzrə idi. Həyat yoldaşına baxdı. Kres-

loda büzüşüb fikirli-fikirli otururdu. Biraz sonra o da danışmağa başladı:

- Mənə baxma, ay kişi. Uşaq düz deyir. Yeni həyatımız mənim də ürəyimə yatmadı. Köhnə məhəlləmiz üçün, köhnə qonşularımız üçün dərişim. Səndən xəbərsiz onları görməyə gedirəm. Bizə hirslənmə, bizdən incimə. Varlanmışq, amma bu o demək deyil ki, xasiyyətimizi də dəyişdirməliyik. Pul insanı xoşbəxt eləməlidir, amma biz boğuluruq. Nə olar, bizi də başa düşməyə çalış. Yeni vəziyyətə öyrəşməyə çalışdıq, amma Görürsən ki, bacara bilmədik.

Atası yumşalmışdı. Başını önünə əydi. Sonra ayağa durub həyat yoldaşının gözlərindəki yaşı sildi, oğlunu qucaqlayıb öpdü.

- Az qala böyük bir səhvə yol verəcəkdir, - dedi, sakit səslə. Yaxşılığını fikirləşib az qala sizə pislik edəcəkdir. Yaxşı ki, sizin kimi ailəm var, yoxsa bəzi şeyləri görə bilməyəcəkdir. Sabah ilk işim köhnə məhəlləmizdən ev tapıb almaq olacaq.

Əmrəhə əvvəlki həyatlarına qayıda-caqları üçün çox sevincli idi.

ANA

Ayşə xanım hər ana kimi, bəlkə də, biraz daha çox övladlarının üstündə əsirdi. “Onlar mənə Allahın bir hədiyyəsidir”, – deyirdi.

Üç uşağı vardı; İbrahim, Həmidə və Musa. Ataları polis işçisiydi. Bir neçə il bundan əvvəl bir oğurluq hadisəsi vaxtı baş vermiş atışmada şəhid olmuşdu. Həmin vaxt Ayşə xanım və ailəsi olduqca çətin günlər keçirmişdi. İndi isə soyuq bir qış günü bəd xəbər qapılarını döymüşdü...

Bir müddətdir ki, Ayşə xanım şiddətli öskürəkdən əziyyət çəkirdi. Məhəllələrindəki sahə həkiminin yanına getmiş, rentgen çəkdirmiş, qan testləri etdirmişdi. Nəhayət, həkimlər sıxıla-sıxıla bəd xəbəri vermİŞDILƏR. Ciyərləri çox xəstə idi. Qoca həkim qarşısına baxaraq danışır, elə bil de-diyi sözlərə görə utanırdı.

Ayşə xanım isə sadəcə uşaqlarını fikirləşirdi:

- Uşaqlarımın yanında keçirə biləcəyim nə qədər vaxtim qalıb?

Həkim təəccübləndi:

- Uşaqlarınızın yanındamı? – deyə soruşdu.

- Bəli, bəli, uşaqların yanında. Atasız böyüürlər. Bu yaxılarda məni də itirib tək qalacaqlar. Bu boyda dünyada yalqız...

Qoca həkim xeyli fikirləşib qarsısında oturmuş çarəsiz qadına baxdı. Bu barədə məlumata malik idi və xeyli təcrübəsi var idi. Sakit bir səslə danışmağa başladı:

- Güclü olmalısınız. Allah belə qismət eləyibsə, biz də əlimizdən gələnin ən yaxşısını etməyə cəhd eləməliyik. Uşaqları sizdən ayrı yaşımağa nə qədər tez razı salsanız, o qədər yaxşı olar. Gözünüz arxada qalmadan onları əmanət edə biləcəyiniz bir qohumunuz varsa, bu barədə tez qərar verin.

Həkimin dediyi kimi tez qərar vermək Ayşə xanım üçün o qədər də

asan deyildi. Həm də Bakıda yaşayan bir bacısı olmasına baxmayaraq. Çünkü Ayşə xanım və bacısı illərdir bir-biri ilə danışmırıldılar. İbrahim, Həmidə və Musanın bir xalaları oldu-

ğundan heç xəbərləri də yox idi. Bu barədə onlarla necə danışacaqdi?

Ayşə xanım yol boyu fikirləşdi. Onları təkbaşlarına dünya ilə mübarizə aparmaqdan xilas etməli idi. Bacısına zəng vurmaqdan başqa çarəsi qalmamışdı. Qarşısına çıxan ilk köşkdən telefon kartı aldı və telefonda illərdir zəng vurmadığı bacısının nömrəsini yığdı. Bir neçə dəfə çağrırandan sonra telefona cavab verildi:

- Bəli, buyurun.

- Salam.

- Salam.

- ...

Kəlmələr Ayşə xanımın boğazında düyünlənmişdi. Nəhayət, bacısına niyə zəng vurduğunu dedi. Zeynəb xanım müəllimə idi və bu məsələnin telefonda danışılmayacaq qədər əhəmiyyətli olduğunu başa düşmüşdü. Bacısının xəstə olduğunu eşidən kimi küsülü olduqlarını unutdu və tez bilet alıb Zaqatalaya, bacısının yanına yola düşdü.

Ayşə xanım qərara gəldi ki, hər şeyi, bu gün onlara kimin gələcəyini,

niyə gələcəyini uşaqlarına danışın. Bu səbəblə də ilk olaraq on üç yaşlı İbrahimlə söhbət eləməyə başladı. Nə də olsa böyük qardaş idi. Onun hər şeyi başa düşəcəyini ümid edirdi. Amma İbrahimin reaksiyası kəskin oldu:

- İstəmirəm! – deyə qışqırıldı. - Mən anamı, səni istəyirəm. Başqasının yanında yaşaya bilmərəm. Ola bilməz. Belə bir şeyi necə fikirləşirsen?

Ayşə xanım ağlamamaq üçün özünü zorla saxlayırdı. Oğlunun yanaklılarını siğalladı:

- Bilirəm, oğlum, – dedi. - Məni istəyirsen. Mən də sizi istəyirəm. Amma əlimizdən heç nə gəlmir. Mən getməliyəm. Bilirsən, orada sizi gözləyəcəyəm. Sonra yenə də hamimiz birlikdə olacaqıq. İnan mənə.

Bu fikir Ayşə xanıma da, oğlu İbrahimə də güc vermişdi. Boyunu bükdü. Anasını daha çox üzməməliydi. Ayşə xanım danışmağa davam etdi:

- İndilik məni ən çox gözəl tərbiyə almağınız, dərslərinizi yaxşı oxumağınız və böyüüb yaxşı bir peşə sahibi olmağınız sevindirər. Bacınla qardaşın əvvəl Allaha, sonra da sənə əmanətdirlər. Həmişə bir-birinizi qoruyun... Xalan müəllimədir. Bakıda siz ən yaxşı şəkildə böyüdəcək. Mən də sizin üçün narahat olmaram.

- Yaxşı, – dedi, İbrahim, madam ki başqa yol yoxdur, istədiyin kimi olsun, anacan. Bəlkə də, yaxşı olarıq.

Ayağa durdu və otağına getdi. Ayşə xanım başa düşdü ki, oğlu ağlamağa gedir. “Ağlasın, içi boşalsın, rahatlansın”, – deyə fikirləşdi.

Şam yeməyində süfrədə beş nəfər oturmuşdu. Zeynəb xala uşaqların anasına çox oxşayırıldı. Bunu görən uşaqlar çox təəccüblənmiş və xalalarını çox sevmişdilər. Zeynəb xanım da uşaqların belə ağır gündə mənəvi dəstəyə ehtiyacları olduğunu

fikirləşərək onlar üçün çoxlu hədiyyə almışdı.

Ayşə xanımın gözlədiklərdən də çox şey olmuş, uşaqlar xalalarını, xala da uşaqları çox sevmişdi.

Bir həftədən sonra hamısı birlikdə Bakıya köçməyə qərar vermişdilər. Bir tərəfdən Ayşə xanımın müalicəsi burada davam edəcək, bir tərəfdən də uşaqlar yeni həyatlarına hazırlana-çaqdılar.

Vaxt sürətlə axıb gedirdi. Həkimlərin bəd xəbəri verməsinin üstündən yeddi ay keçmişdi. Uşaqlar Bakıda məktəb təhsilinə başlamış, Zeynəb xala hər birinə yeni paltarlar almışdı. Üç uşaq yeni həyatlarına öyrəşməyə çalışırdılar.

Bir neçə aydan sonra Ayşə xanım xəstəxanaya aparıldı. Bütün sixıntılarına baxmayaraq özünü xoşbəxt hiss edirdi. Daxilində, uşaqlarını əvvəl Allaha, sonra da bacısına əmanət etmənin rahatlığı vardi. Uşaqlarının eyni inancla talenin hökmünə baş əyməsi onu çox sevindirirdi.

QAÇAQMALCILAR

Murad bir polis komissarının oğludur. Bu il yeddinci sınıf keçmişdi. Gülərüz, çalışqan və yerini bilən bir oğlan idi.

Bir tətil günü məhəllədə dostları ilə futbol oynayırırdı. Bu vaxt onların topu yuvarlanıb biraz uzağa getdi.

Murad yuvarlanan topun dalınca qaçıdı. Top qarşılıqlı söhbət edən iki kişisinin arasına getmişdi. Murad onlara yaxınlaşdı:

- Bağışlayın, topumu götürə bilərəm?

Amma kişilər heç Muradin səsini eşitmədilər də. Öz aralarında qızığın söhbətlərinə davam edirdilər. Murad onları narahat etmədən topunu götürmək üçün irəlilədi. İndi nə barədə söhbət elədiklərini eşidə bilirdi. Danışılınlar Muradin marağına səbəb oldu.

- Bu gecə mallar gələcək, - dedi uzun boylu olan. - Mən sahildə dayanıb gözətçilik edəcəyəm. Diqqətli olun.

Murad danışan kişinin üzünə baxdı. Sarı saçlı, olduqca ariq və qıçıq gözlü bir kişi idi. Əynində göy rəngli yeni bir kostyum vardı.

Digəri isə bəstəboy, biraz kök və girdəsifət idi. Ağzını yaya-yaya saqqız çeynəyirdi.

Murad niyəsə bu kişiləri kino-larda gördüyü quldur şəbəkələrinin üzvlərinə oxşatdı. Eşitdiyi sözlərdən isə xoşu gəlməmişdi. Qərara gəldi ki, evə qayidanda gördüklərini atasına danışsın. Topu götürüb dostlarının yanına qayıtdı.

Axşam atası evə gələndə gördüklərini ona danışmağa başladı:

- Ata, bu gün iki quldur gördüm.

- Nə quldur, – deyə atası təəccüblə soruşdu. - Bəs quldur olduqlarını hər dan bildin?

Murad fikirləşmədən cavab verdi:

- Görkəmlərindən!

- De görüm, onların görkəmi necə idi?

Xeyli fikirləşdi, amma gördüyü kişilərin görkəmində fərqli bir şey xətiraya bilmədi. Çiyinlərini çəkdi:

- Onların quldur olduqlarına inanıram.

Atası gülərək oğlunun saçlarını tumarladı:

- Deyəsən axır vaxtlar kinoya çox baxırsan. Biraz da dərslərinlə maraqlansan yaxşı olar.

Şam yeməyi vaxtı Murad yenə eyni mövzunu açmaq istədi, amma heç kim ona ciddi yanaşmadı. Bu dəfə anası da televizora çox baxdığını dedi. Əlacsız qalib susdu.

Saat onbirə az qalmışdı. Murad həmişəki kimi atasıyla yatsı namazını qılımış və yatmağa hazırlaşındı. Qəfildən telefon zəng çalmağa başladı. Atası dəstəyi götürdü. Murad diqqətlə atasını izleyirdi. Atası dinləyir, sadəcə

təsdiq edirdi və getdikcə qasları çatılırdı. Nəhayət, dəstəyi yerinə qoydu və oğluna döndü:

- Dediyin quldurlar barədə biraz ətraflı danış görüm.

Murad həyəcanla əllərini bir-birinə vurdu:

- Sözümün düz çıxacağını bilirdim. Onlar quldurdur, elə deyilmi, ata?

- Bəlkə də. Amma əvvəl sən onlar barədə danış.

Murad gördükleri barədə atasına ətraflı məlumat verdi. Eşitdiyi sözləri də dedi. Atası tapançasını belinə bağlayıb qapıya tərəf getdi:

- Gecə gəlməyə bilərəm. Siz yatın. Qaçaqmalçılıq barədə məlumat daxil olub.

Murad atasının dalınca qaçıdı:

- Mən də gələ bilərəm? Xahiş edirəm!

- Elə şey olar?

- Söz vermişdin. Növbəti dəfə məni də aparacaqdın. Narahat olma, sizə mane olmaram. Xahiş edirəm!

Atası həqiqətən belə bir söz vermişdi. Amma indi bunun vaxtidır?

- Yaxşı, gəl gedək.

Birlikdə taksiyə minib Polis idarəsinə getdilər. Polis rəisi Mürədi görüb təəccübləndi, atası vəziyyəti başa saldı və rəis güldü:

- Yaxşı olar. Atanın yolunu gedəcəksənsə, indidən işə başlamalısan.

Atasına döndü:

- Qaçaq silahla yüklənmiş bir motorlu qayıqın Bakı buxtasına daxil ola-cağı barədə məlumat alındıq. Dənizdəki işi həll etdik. Dəniz polisi motorlu qayıqlarla hazır gözləyir. Sadəcə mülki bir nəfərə ehtiyacımız var. Sən mülki bir maşın götür, sahildə gözlə və bizimlə radioötürücü ilə əlaqədə ol. Aydındır?

- Rəis, aydındır!

- Allah köməyiniz olsun.

Polis rəisi Muradla da sağollaşdı. Murad çox sevinmişdi. Hamının onun-la polis kimi rəftar etməsi çox xoşuna gəlmışdı. İndidən quldurları necə tutacaqlarını fikirləşirdi.

Mülki bir maşına minib sahilə getdilər. Buxtanın sahili boyu işıqlar uzanıb gedirdi. Dənizdəki gəmilər ya-vəş-yavaş limana yaxınlaşıldı.

Atası burada gözləyəcəklərini dedi. Maşından düşüb sahildə gəzişdilər. Dənizdə bəzi motorlu qayıqlar üzürdü. Onlardan hansının qaçaqmalçı olduğunu necə başa düşəcəkdilər?

Murad çox həyəcanlı idi. Atasına çoxlu suallar vermək istəyirdi. Amma indilik özünü saxlamalıydı. Düşüncəsini bölmək istəmirdi.

Murad ətrafi gözdən keçirməyə başladı. Birdən böyük bir cip onların yaxınlığında dayandı. Sürücü maşın-dan düşüb kapotu qaldırdı və mühərriki qurcalamağa başladı. Deyəsən, xarab olmuşdu.

Bu kişi Murada tanış gəlirdi. Uzun boylu, sarı saçlı, kostyum geyimli. Həyəcanla gözünü dənizdən ayırmayan atasının qolunu çəkdi:

- Ata bax, - deyə piçildədi. - Bu həmin o adamdır.

- Dəqiq odur? - deyə atası soruşdu. Murad hə deyərcəsinə başını buladı. Atası radioötürücünün düyməsini sıxdı:

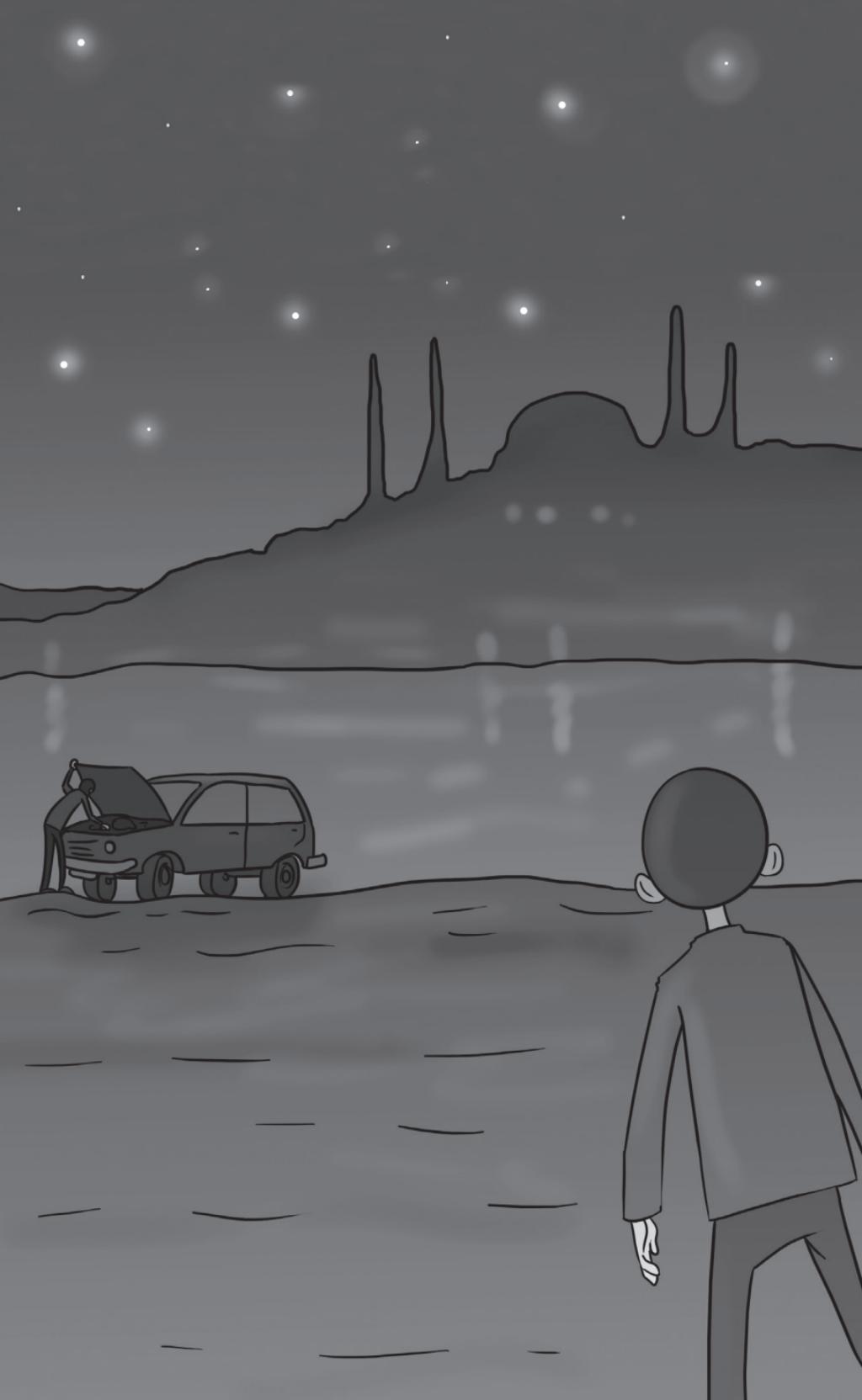
- Mən komissar İzzətəm. Mərkəzlə əlaqə saxlayıram.

- Mən polis rəisi Kamalam. Nə baş verir?

- Rəis, sahildə şübhəli bir nəfər var. Maşını xarab olmuş kimi hərəkət edir. Əmriniz nədir, nə edim?

- Diqqətli ol, İzzət, gözünü ondan ayırma. Onun hərəkətlərini müşahidə et və mənə məruzə et.

- Başüstə, rəis!

Maşının yanındakı şübhəli şəxs siqaret yandırdı. Sıxıntılı görünürdü. Tez-tez saatina baxır və gözlərini dənizdən ayırmırıldı.

- Ata kişini tutaq, – dedi Murad.
- Biraz gözlə oğlum. Bu işlər kino-larda gördüğün kimi asan deyil.

Radioötürücüdən səs eşidildi:

- Bütün əməkdaşlarımızın nəzərinə. Dənizdə şübhəli qayıq göründü. Buxtada sahil istiqamətində hərəkət edir. Bütün işqlarını söndürüb. Diqqətli olun!

Muradın atası cavab verdi:

- Aydındır!

Birazdan gözlədikləri qayıq göründü. Murad və atası, eyni zamanda şübhəli şəxs qayığı görmüşdü. Ağzindakı siqareti yerə atıb maşının qapısına yaxınlaşdı.

Muradın atası tez silahını çıxartdı. Oğluna maşına minməsini dedi və qabağa çıxdı:

- Tərpənmə!

Kişi maşına minərkən dayandı və qapını çırpıb örtdü. Sürətlə maşının arxasına keçdi və silahını çıxartdı. İkişi

arasında atışma başladı. Hərikisi də cipin ətrafında bir-birini gözətləyirdi.

Murad maşının içindən həyəcanla baş verənlərə tamaşa edirdi. Atası təkbaşına bu kişi ilə bacara bilərdi. Amma qarşısındaki şübhəli şəxs hər cür namərdliyi edə bilərdi. Bu səbəblə də ona güvenmirdi. Bu vaxt maşının radioqəbuledicisi gözünə sataşdı. Qəbuledici ilə xəbər verib bütün polisləri bura çağırmalıydı. Belə də etdi.

Bir neçə dəqiqədən sonra sirena səsləri eşidildi və ətraf polis maşını ilə doldu. Eyni zamanda polis qayığından da xəbərdarlıq səsi yüksəldi:

- Mühəsirəyə alınmışınız, müqavimət göstərmədən təslim olun!

Murad başa düşdü ki, silahları daşıyan qayıq da ələ keçirilib. Allaha şükür ki, hər şey yolunda idi. Amma Muradın fikri atasının yanında idi. Gözləyə bilmədi və maşından düşüb atasının yanına qaçıdı, onu qucaqladı.

- Murad, yaxşı qurtardıq ha, - dedi atası gülümsünərək. - Çox sağol oğlum. Elədiklərini dedilər mənə. Sözün düzü, o kişi ilə təkbaşına bacara bilməyəcəyimi başa düşmüştüm.

Sənirlə fəxr edirəm. Sən gələcəkdə
çox yaxşı polis olacaqsan, İnşallah.

- Necə olsa, atamın oğluyam.

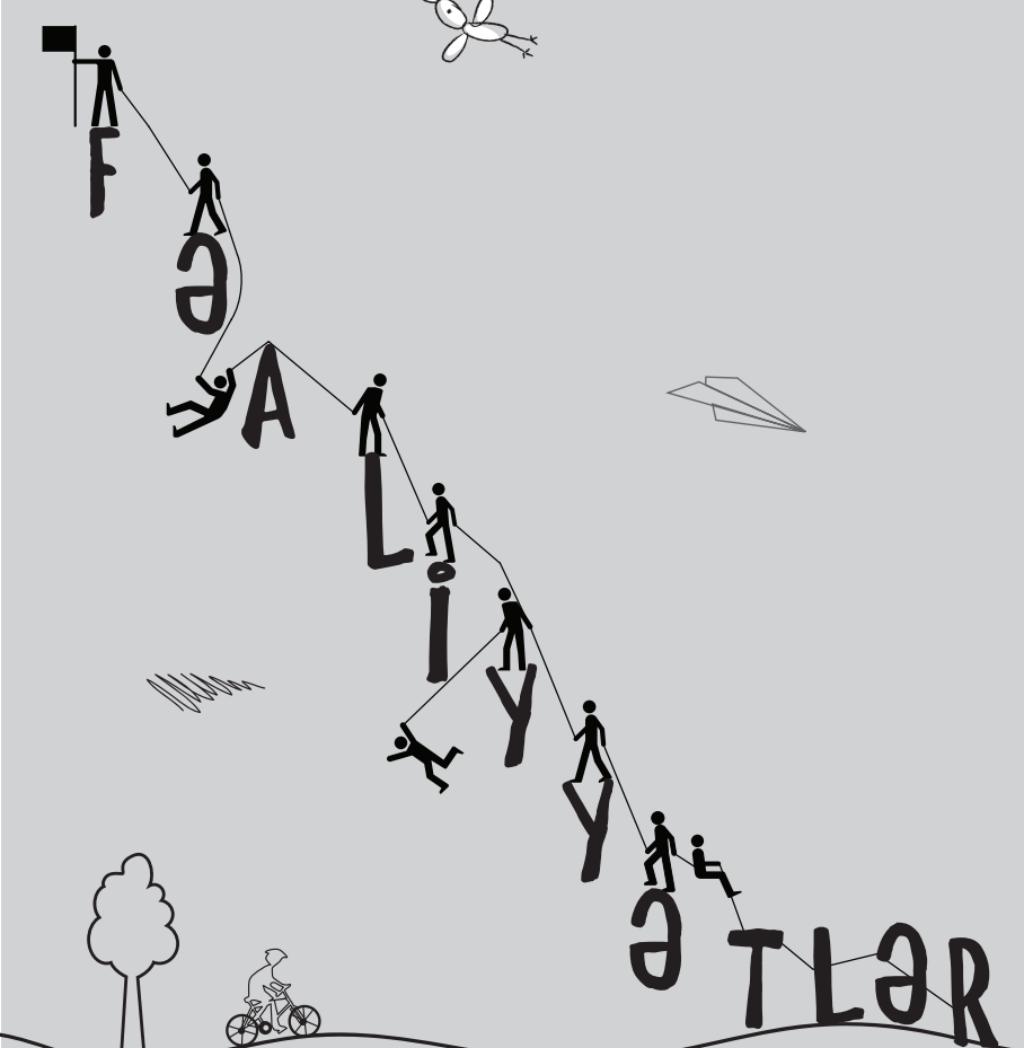
Orda olan hər kəs bu sözlərə güldü.
Polis rəisi onların yanına gəldi. Mura-
din saçlarını tumarladı, üzünü oxşadı,
alnından öpdü:

- Sən əla uşaqsan, Murad, – dedi.

Atasına döndü:

- İzzət, sənə dedilər ki, həyatını
oğluna borclusən? Mənə hər şeyi da-
nişdilar. Əgər radioqəbuledici ilə polis
əməkdaşlarına xəbər verməsəydi, çox
pis şeylər ola bilərdi. Sözün düzü, bu
gecə oğlun əla iş gördü.

Murad çox sevinirdi. İşinin öhdə-
sindən gəlmışdı. Pislər cəzalandırılmış,
yaxşılardan xilas edilmişdi. Böyükəndə po-
lis olmaq üçün çox çalışacaqdı.

~~~~~

Yavuz Bahadıroğlunun qalamı aldığı, yaşa-
dığımız hayatdan fadakarlıq barada 9 hekaya
oxudun.

- > Ön çox hansı fadakarlıq hekayəsi xoşuna galdi?
- > Niya ön çox o hekayəni bayəndin?
- > San o hekaya da olsaydım, neca harakat edərdin?

Ön çox _____ hekayasını bayəndim.

Çünki _____

Man olsaydım _____

”

İSTƏSEN YAZ
İSTƏSEN DANIŞ

Fadakar bir insan neçə olur?

Ətrafında belə bir insan varsa onu biza tanıda bilərsən.

Natıçada biz da hər gün fadakar bir insanla tanış ola biləmirlək.
Onu tanışdırımız üçün məmənun olarıq.

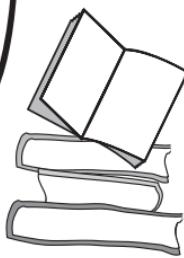
DÜZGÜN KALMƏNİ TAP

Fadakar sözünün sinonimini gizlətdik,
görək tapa bilirsınız?

İNSAN PƏRVƏR
XUDBİN MƏNFƏƏTÇİ
MƏNFƏƏTÇİ
EQOİST ÇIXARÇI
XUDBİN İNSAN PƏRVƏR
MƏNFƏƏTÇİ EQOİST
MƏNCİL XUDBİN
İNSAN PƏRVƏR
EQOİST ÇIXARÇI

İSTƏSƏN YAZ
İSTƏSƏN DANIS

Man fadakar uşağım. Çünkü

BOSLUĞU DOLDUR

Man bir toyuq olsaydım,
gece-gündüz insanlar için
qida manbayı olan yumurta
istehsal edardım. ☺

Man bir pişik olsaydım

Man arı olsaydım

Man bir çiçak olsaydım

Man bir ağac olsaydım

Man bir ana olsaydım

Man bir ata olsaydım

Man bir müallim olsaydım

Man bir polis olsaydım

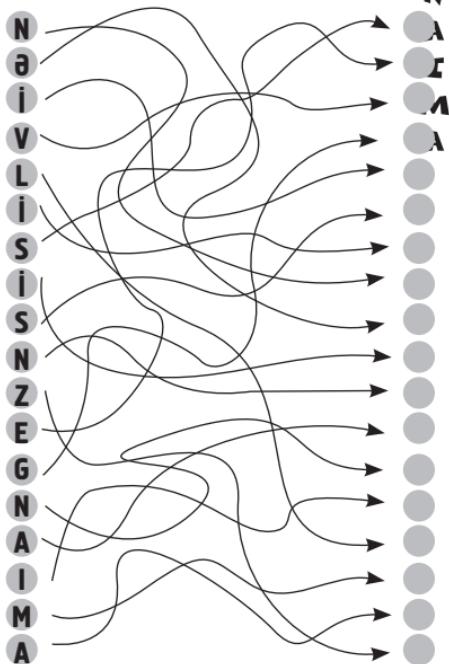
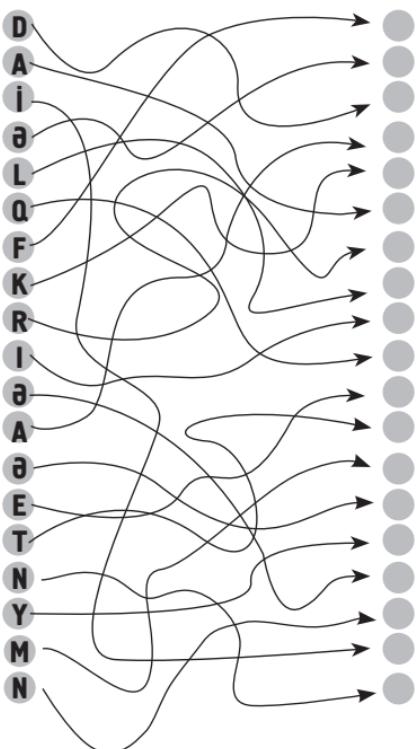

Man bir ağaç olsaydım

N E İ V L İ S İ S N N E G N A

QARSILASDIRMA

- (f) ilk hərfim fildə var, kadarda yoxdur.
- ( ) ikinci hərfim amida var, galında da var
- ( ) üçüncü hərfim dələdə var, dədə da.
- ( ) dördüncü hərfim barabanda 3 adəd var, kalmadə yoxdur.
- ( ) beşinci hərfim keşidə da var, inakdə da.
- ( ) altıncı hərfim saatda var, yumurtada da var.
- ( ) yeddinci hərfim ramazanda var, şabanda yoxdur.
- ( ) sakkizinci hərfim optikdə var, aptekə yoxdur.
- ( ) doqquzuncu hərfim lalədə da var, lampada da.
- ( ) onuncu hərfim qasabada yoxdur, amma mahallədə var.
- ( ) on birinci hərfim almada 2 adəd var, gilasda yoxdur.
- ( ) on ikinci hərfim balqabaqda iki adəd var, yemişdə yoxur.

iNSA

Tabiatı va digər can-
lıları qorumaq üçün
hansi fadakarlıqları edə
bilərsiniz?

MÜZAKİRƏ

Sənca bir insan ölkəsi
va başarıyyat üçün
hansi fadakarlıqları edə
bilər? Belə fikirləşəndə
hansi peşa sahibləri
yadına düşür? Sənca bu
peşaların sahiblərini alım
hesab etmək olar? Bunu
dostlarının müzakirə et.

MÜZAKİRƏ

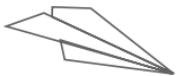
FƏDAKARLIĞIN mahiyəti barədə bəyində
az-çox fikir yarandı?
Məhz sənin üçün dostlarınızla müzakirə
eda biləcəyin iki mövzu.
Hər iki mövzunun iddialarını buraya yaz-
mağı unutmayın.

15 DƏQİQƏLİK MÜDDƏT BAŞLADI!

1 Fadakar olmaq - özünü arxa plana atıb digar
insanlarla və hadisələrlə maraqlanmaqdır.

2 Fadakar olmaq bir tərəfdən öz işlərini
görarkən, digar tərəfdən də başqa insanlara və
hadisələrə laqeyd olmamaqdır.

KƏLMƏNİ TAP

P	A	Y	L	A	Ş	I	M	C	I	Z	P	O	A	M
Ş	E	B	N	Ö	A	P	Ö	Z	V	E	R	İ	L	İ
O	N	Ç	M	T	I	Y	Ü	Ö	V	M	L	Ş	D	Y
O	P	Ü	U	B	E	R	A	B	T	R	L	İ	K	İ
N	İ	Ü	L	C	U	O	D	A	E	Ç	Z	Ğ	Ü	L
B	L	İ	P	A	H	Ö	Ç	S	M	A	I	L	F	İ
Ü	İ	O	L	E	D	T	N	F	Z	P	C	O	G	K
N	İ	R	T	C	D	O	E	Ş	İ	B	M	Ö	A	F
Ş	Ğ	T	L	Ş	E	D	Ö	Ç	H	P	I	I	M	E
M	L	A	D	İ	E	Ö	A	P	T	O	L	Ğ	Ü	D
L	İ	N	A	H	K	Ç	S	P	A	E	I	F	L	A
İ	Y	İ	N	İ	Y	E	T	M	L	D	T	T	E	K
Ö	V	M	U	T	L	U	Ö	A	P	Y	A	I	Ç	A
N	Ç	R	T	I	Y	Ü	Ö	V	M	L	K	D	T	R
İ	Y	A	R	D	I	M	S	E	V	E	R	A	K	M

ÖZVERİLİ PAYLAŞIMCI İYİLİK HİZMET
MUTLU KATILIMCI İYİ NİYET HEDEF
FEDAKÂR YARDIMSEVER BİRLİK

ŞAKIL ÇƏK

Biza fədakarlığı təsvir edən bir şəkil çək. Bizim yadımızda
geca-gündüz bizi qoruyan polis şəkli çəkmək düşdü.
Görək siz nə çəkəcəksiniz?

$\mathcal{T} = 3.14$

$$c^2 = \sqrt{a^2 + b^2}$$

● KELMƏNİ TAP

P	A	Y	L	A	Ş	I	M	C	+	Z	P	O	A	M
Ş	E	B	N	Ö	A	P	Ö	Z	V	E	R	İ	L	İ
O	N	Ç	M	T	I	Y	Ü	Ö	V	M	L	Ş	D	Y
O	P	Ü	U	B	E	R	A	B	T	R	L	İ	K	İ
N	İ	Ü	L	C	U	O	D	A	E	Ç	Z	Ğ	Ü	L
R	L	İ	P	A	H	Ö	Ç	S	M	A	I	L	F	İ
Ü	İ	O	L	E	D	T	N	F	Z	P	C	O	G	K
N	İ	R	T	C	D	O	E	Ş	İ	B	M	Ö	A	F
Ş	Ğ	T	L	Ş	E	D	Ö	Ç	H	P	I	I	M	E
M	L	A	D	İ	E	Ö	A	P	T	O	L	Ğ	Ü	D
L	İ	N	A	H	K	Ç	S	P	A	E	I	F	L	A
İ	Y	İ	N	İ	Y	E	T	M	L	D	T	T	E	K
Ö	V	M	U	T	L	U	Ö	A	P	Y	A	I	Ç	A
N	Ç	R	T	I	Y	Ü	Ö	V	M	L	K	D	T	R
İ	Y	A	R	D	I	M	S	E	V	E	R	A	K	M

FƏDAKARLIQ ETMƏYƏNİN SEVGISİNƏ İNANMAQ OLMAZ!

$$\frac{8}{7} - \frac{1}{5!} = ?$$